

de més gran encara pel Franc-Comtat, Borg. i Lorena comprèn sencers els depts. del Doubs i H-Saône, la major part dels Vosges i Meurthe-et-Mos., i trossos del Jura, H-Marne, Côte-d'Or, Saône-et-L. i Nièvre. És clar que això ha de ser una espècie de trivialització de la forma *ribot* per influència dels infinits mots en *re-*: el prefix dels infinits mots en *re-* ho envaeix tot; forma que s'ha estès progressivament, car coincidint amb el *ribot* de Dom Duclou del S XVIII, avui trobem *rebot*, segons l'ALF, formant un altre illot de *re-*, precisament en el punt 607 del Sud de la Haute-Vienne, el paratge de Dom Duclou; i a l'Arleja (on l'ALF ens mostra avui *rabot* pertot arreu), a l'arxi-conservador parlar de la vall de Batmala, la monografia de W. Schönthaler (deixeble de Rohlf's, tesi de 1937) va recollir encara *rebot* anotat amb una *e* molt tancada (sigui això *e* o *i* oberta) i així és també a la Vall d'Araran (*rebot* Viella, BDC VI, 34); en els parlars gascons *arre-* sovint s'introdueix en lloc de les altres vocals: *arremà* per 'arrimar', *arreminguèra* per 'romeguerà', *arrevigà* < *arrigar* (o viceversa *arrestuè* per *restoll*, *arribent* per *rebent*)

La invasió de *re-* es degué produir primer en el verb *ribotar*: així en el llemosí de Dom Duclou, però *arreboutà* en bearnès («applanir avec le rabot»), que ja figura escrit *arrebota* en el S. xv, i avui hi ha *rebotè* i formes semblants a Metz, i al N i SO, d'aquesta ciutat, amb l'adj. *ribotu* «rugueux» a tres localitats de Normandia (FEW, 730b46, 49, 50, 55, 39, 703b21)

L'etimologia de Gamillscheg-Bruch-Wartburg és insostenible. No sols per les raons que insinuava Bloch Car en realitat no hi ha cap prova seriosa que un mot com el nom anglès modern del conill hagi existit a França.

Aquesta afirmació es basava en una dada patuesa única. El Comte Jaubert inclogué *rabotte* «lapin; trou que fait le lapin dans la terre» en el seu Glossaire du Centre (de la France, 2.ª ed., 1864). Bloch li fa favor en dir que és del Berry («berrichon»), car en realitat no podem localitzar aquesta dada única, dins el territori que abraça Jaubert: «Cher, Indre, Indre-et-Loire et Nièvre»; i encara, com reconeix Wartburg, certes parts dels depts. entorn d'aquests. A quin indret seria d'aquesta vasta zona? Com a màxim en un; o bé en cap: car tots recordem el mal que va anar dient d'aquesta obra el gran dialectòleg i etimòleg Antoine Thomas, en els seus tres famosos llibres (*Essais, Nouv. Essais, Mélanges*). Sobre aquesta base única funda Wartburg la seva suposició que és «der überrest einer einst [!] weiter ausgedehnten wortzone» (731a 4f.).

Sobre aquest i un mot *rabouillère* o *rabouillière*, al qual atribueix el sentit de «terrier du lapin». Com s'explicaria *-ouil-* en lloc de *-ot-*? ni un mot no ens en diu Ell mateix reconeix que hi ha *rapilhère* en lloc d'això en una conservadora zona de Gascunya (Métivier, *Agriculture des Landes*, 709-54, font que era ben coneguda de Jud, i que jo també cito sovint en les meves obres); i ens assegura «wohl in anlehnung an irgend ein (!) anderes wort angepasst». Més aviat a la

inversa, vist que el gascó manté sovint les sordes intervocàliques. En tot cas, ja Bloch li va anular aquest enllaçament de *rabot* amb *rabouillère*: aquest és un mot de Rabelais (imitat després per gent de la Pléiade com Baif i d'altres), i Bloch l'explica en forma ben convincent, sense cap relació amb *rabot* ni l'angl. *rabbit*: «même mot que le berrichon *rabouillère* 'trou où se tiennent les écrevisses', dérivé du verbe *rabouiller* 'remuer l'eau, pour effrayer les poissons où les écrevisses': de *bouiller*, voir *bouillir*, dit ensuite du lieu où se tiennent les lapins de garenne». Etimologia simple i convincent, que el mateix Wartburg ens dona dades per acabar de fer-la evident: a la Banlieue de Paris es diu *ranbouyère*, on veiem clar la variant *re-en-* en lloc de *ra-*, i *raboyés* «nichée de petits oiseaux» en un poble de la Yonne (FEW, 730a20, 23)

Tothom reconeix (Gam, Bloch, Wartburg) que no hi ha sinó una altra prova de l'acc. 'conill' en gal·lorom: només es troba arran del domini de la llengua flamenca, i per tant és un manlleu recent d'aquesta: un való *robette*, pres del flamenc *robbe* 'conill': aquell mot való no el va recollir sinó el dicc. való de Remacle (menys fidedigne i important que el de Grandgagnge); ara ens assegura Wartburg que això es troba només a Liege per a «lapin domestique» dona a entendre que ho sap per Haust, posant el nom d'aquest a la fi de l'article; i podem admetre que és així, però així és ben evident que és un manlleu fronterer, d'una sola localitat, sens dubte recent i sense importància. Tanmateix, per tal de lligar aquest amb el *rabotte* del Comte Jaubert ens volen fer admetre que aquest ve de **robotte* per dissimilació de vocals. Total que Wartburg encapçala el seu article de tres pàgines amb el flamenc *robbe*, i d'això sortiria tot el multiforme aplec romànic que Wartburg inclou en aquestes tres pàgines. Amb el cat. *ribot* i l'oc. *ribot* a la cua (valent conill!); i «*rabot* fruh ins kat. gedrungen»³

Tantes habilitats per a què? L'anglès *rabbit* 'conill' seria un manlleu del francès. El món capgirat: el nom d'una gran llengua manllevat d'un patuès local, dial. del francès: on no tenim proves segures de la seva existència enlloc.

Hem de deixar la qüestió de l'etimologia de l'anglès *rabbit* i el flamenc *robbe* en mans dels germanistes i anglistes: en anglès es documenta en massa, i amb caràcter general, des del *Promptuarium Parvulorum* de Galfrid, any 1440; forma part del vocab. de Shakespeare, el qual el posa com a insult en boca d'un personatge que maltracta un altre qualificant-lo de 'fill de puta' (*whoreson, upright rabbit*); quant al flamenc *robbe* és menys important i Gam i Wartburg l'infen fins a una aparença venerable (a fi d'insinuar una herència del germànic antic per al grup romànic de *ribot/rabot*), qualificant-lo de neerl. mitjà («mittelniederlandisch»); no n'hi ha per tant, car és un mot estrany a l'holandès, recollit per l'Idioticon flamenc de De Bo, si bé també el va registrar Kilian c 1550

El que han esbrinat els anglistes és que *rabbit* és un mot substituït, per reemplaçar el més antic *conn* del francès antic i de l'anglès mitjà (evolució del romànic